

LAKIALOITE 48/2001 vp

Laki rikoslain 2 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa esitetään, että ylinopeus- ja muissa päiväsakkorangaistuksissa päiväsakon rahamäärää vahvistettaessa otettaisiin huomioon sakotettavalle kahden viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistetun tulon keskiarvo, jolloin tilapäisesti poikkeuksellisen suuret tai pienet tulot eli-

minoituvat ja sakon määrä muodostuu kohtuulliseksi. Lisäksi esitetään, että päiväsakon määrää muun kuin vahvistettujen verotustietojen perusteella arvioitaessa edellytetään, että tapahtuneen tulojen olennaisen alenemisen tulee olla pysyväisluonteista.

PERUSTELUT

Rikoslakiin (39/1889) lisättiin uusi 2 a luku lokakuussa 1999 voimaan tulleella rikoslain muuttamisesta annetulla lailla (550/1999). Luku sisältää säännökset sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta.

Sakon osalta siirryttiin ns. nettotuloperiaatteeseen. Luvun 2 §:n 1 momentissa todetaan, että päiväsakon rahamäärä on vahvistettava niin, että se on kohtuullinen sakotettavan maksukykyyn nähden. Toisessa momentissa säädetään, että kohtuullisena päiväsakon rahamääränä on pidettävä yhtä kuudeskymmenesosaa sakotettavan keskimääräisestä kuukausitulosta, josta on vähennetty asetuksella määriteltävät verot ja maksut sekä kiinteä peruskulutusvähennys. Sakotettavan elatusvelvollisuus voi alentaa tai hänen varallisuutensa korottaa päiväsakkoa. Kolmannessa momentissa säädetään, että kuukausitulon laskemisen ensisijaisena perusteena ovat sakotettavan viimeksi toimitetun verotuksen

mukaiset tulot. Jos sakotettavan tuloja ja varallisuutta ei voida luotettavasti selvittää verotustiedoista tai ne ovat olennaisesti muuttuneet viimeksi toimitetun verotuksen jälkeen, ne voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Eduskunnan tavoitteena oli uudistuksen hyväksyessään siirtyä ns. nettotuloperiaatteeseen ja lisäksi veroviranomaisen antamiin verotustietoihin. Useimmissa tapauksissa näin tapahtuukin. Julkisuudessa on ollut esillä tapauksia, joissa viimeksi toimitetun verotuksen mukaan päiväsakon määrä on kohonnut useisiin kymmeniintuhansiin markkoihin. Eräissä tapauksissa sakotettu on kyennyt osoittamaan, että hänen saktushetken tulonsa ovat paljon pienemmät tai niitä ei ole lainkaan, jolloin hänen sakkonsa on pudonnut lähes olemattomaksi. Kuitenkin näissäkin tapauksissa sakotettavalle on mahdollisesti myöhemmin kuluvan vuoden aikana tulossa

sakon määrään voimakkaasti vaikuttava määrä tuloja.

Nykyinen järjestelmä ei kohtelee sakotettavia oikeudenmukaisesti. On perusteltua, että satunnaisia suuria tuloja ei oteta päiväsakon rahamäärän perustaksi. Yhtä perusteltua on se, että sako- tushetken tilapäinen pienituloisuus tai tulotto- muus ei pudota sakon määrää hyvin pieneksi.

Lakialoitteessa esitetään, että päiväsakon määräksi vahvistettaisiin kahden viimeksi vah- vistetun verotuksen mukaisten tulojen keskiar- vo. Näin satunnaiset muutokset eivät pääsisi vaikuttamaan kohtuuttomasti sakon määrää nos- taen tai alentaen. Edelleen esitetään, että kahden vahvistetun verotuksen jälkeen tapahtuneen tu- lojen olennaisen alenemisen tulee olla pysyväis- luonteista ja selvityksen tulee olla luotettava.

Poliisilla on mahdollisuus saada käyttöönsä suorasiirrolla nopeasti vahvistetut verotustiedot vuodelta 1999 ja lokakuusta 2001 alkaen myös vuodelta 2000. Näin ollen lainmuutos voisi tul- la voimaan 1.11.2001, jolloin käytössä ovat kah- den vuoden verotustiedot.

Lainmuutoksella ei ole merkittäviä valtionta- loudellisia vaikutuksia. Kansalaisten tasaver- taista kohtelua ja yleistä lainkunnioitusta muu- tos parantaisi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan la-
kiehdotuksen:*

Laki

rikoslain 2 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 a luvun 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 550/1999, seuraavasti:

2 a luku

Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rike- sakosta

2 §

Päiväsakon rahamäärä

suuden keskiarvo. Jos sakotettavan tuloja ja va- rallisuutta ei voida luotettavasti selvittää vero- tustiedoista tai ne ovat pysyväisluonteisesti ja olennaisesti muuttuneet edellä tarkoitettusta tu- lojen ja varallisuuden keskiarvosta, ne voidaan arvioida muun luotettavan selvityksen perusteel- la.

Kuukausitulon laskemisen ensisijaisena pe- rusteena ovat sakotettavan kahden viimeksi toi- mitetun verotuksen mukaisten tulojen ja varalli-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuu- ta 2001.

Helsingissä 9 päivänä toukokuuta 2001

Toimi Kankaanniemi /skl